

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofjisk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Nadvojvoda Jovan.

Dne 8. sept. so vpricho navzočega svitlega cesarja postavili v Gradcu na velikem trgu spomenik možu, kateri je zaslužil, da se ga tudi Slovenci spominjamo. Le redki so na svetu možje, kateri imajo toliko ljubezni, toliko sočutja do ljudstva, kolikor ga je imel ravno pokojni nadvojvoda Jovan. On je pa ljubil vse narode enako, kar danes žalibog ne nahajamo pri vseh visokih in plemenitih narodih. Ko so se začeli Slovenci zavdati svoje narodnosti, gojiti svoj jezik, ni se slavni pokojnik nad tem spotikal, kakor bi bil morda kdo pričakoval. Ravno nasprotno je bilo. Nadvojvoda Jovan ni bil sicer slovenščine zmožen, a dopalo se mu je, da so izobraženi Slovenci narodne pesmi nabirali. On sam je želel, zvedeti njih zadržaj in jih ukazal v ta namen, na nemški jezik prevajati. Da je bila kranjska kmetijska družba dobila l. 1843 dovoljenje, da sme izdajati „Novice“ prvi slovenski časnik, k temu je bil blagi nadvojvoda Jovan največ pripomogel. Naj torej „Slov. Gospodar“ podá tukaj njegov životopis iz knjižice „Pripovedi iz štajerske zgodovine“ (Krones-Lapajne): „Komu pri nas ni znano to ime? Kateri Štajerec bi se ne spominjal tega moža? On ostane v hvaležnem spominu vseh stanovincev naše dežele. Nadvojvoda Jovan je bil eden zadnjih otrok Leopolda Habsburškega, ko je bil ta še veliki vojvoda Toškanski. Rojen 20. januarja leta 1782., prišel je vže kot osemletni deček iz Laškega na Avstrijsko, kjer je postal njegov oče po smrti cesarja Jožefa II. kralj in cesar. Še le 19 let star je zapovedoval v velikih francoskih vojskah od l. 1800—1801, imel v poznejših letih francoskih vojsk težka opravila pri deželni brambi in v najhujši vojski l. 1809. mu je bilo važno zapovedovanje armade izročeno. To je bilo v onem času, ko je štajerska dežela že tretjikrat Francoze v deželi imela, ko je bil Gradec z gradom vred od njih obseden in ga je major Hacker čudovito dobro branil, kar so celó sovražniki hvalno priznali. Ravno v tem letu je prišel nadvojvoda Jovan

na Štajersko in se mu je ta dežela tako prikupila, da je najrajše tu bival in se kmalu domačina čutil. Vedno pač ni tu bivati mogel; kajti tako visoki gospod je imel tudi drugod razna in težka opravila, leta 1848. bil je celo nemški državni oskrbnik; — pa vsikdar se je rad vrnil na Štajersko. Tukaj mu je bilo najbolj všeč in Štajerci so imeli veliko zaupanje v nadvojvoda, ki je večkrat v priprosti obleki potoval čez hribe in doline, z vsakim rad govoril, po vsem popraševal in vselej rad pomagal, kedar je šlo za korist in čast Štajerske. Pol stoletja, celih petdeset let, je skoro ves čas na Štajerskem bival in dolgo dolgo bi morali pripovedovati, da vse njegove zasluge za štajersko deželo naštejemo.

Že leta 1811. je ustanovil v Gradcu znanstven zavod z velikimi zbirkami, ki se po njem Joanneum imenuje (slovensko bi se reklo Jovanišče); osem let pozneje bralno društvo; kmalu potem štajerski časnik, po katerem so Štajerci svojo deželo vedno bolj spoznavati mogli; na dalje historično (zgodovinsko) društvo za Notranje-Avstrijsko, iz katerega se je razvilo štajersko zgodovinsko društvo za gojenje domače zgodovine. Tudi k deželni realki v Gradcu je nadvojvoda Jovan storil začetek.

Toda visoki gospod ni bil samo za razširjanje znanstva v glavnem mestu vnet, skrbel je namreč za blagostanje cele štajerske dežele. Kmetijska družba, ki je kmalu 2000 družabnikov štela, in se po vsej deželi razširila, je njegovo delo. K življenju je zbudil tudi vrtnarsko, svilorejsko, gozdarsko društvo, obrtnijske razstave. Tudi notranje avstrijsko zavarovalno društvo proti ognju se ima za svoj obstanek njemu zahvaliti, bil je tudi velik podpornik štajerske hranilnice. Tudi obrtnijo z železom, ki je glavni zaslužek na zgornjem Štajerskem, je posebno pospeševal. In kdor se na Štajerskem po železnicah vozi, naj se spominja nadvojvode Jovana, ki si je mnogo trudil, da je južna železnica skozi našo deželo napeljana. Po svojih posestvih je bil izgleden kmetovalec, v svojih fužinah podvzeten obrtnik, in v svojih vinogradih izgled vinorejcem, posebno v Pakerjih nad

Mariborom. Najrajše pa je bival na svojem dvoru (Brandhof) na zgornjem Štajerskem, od koder je s puško na ramah posebno rad hodil lovit divjih koz. Bil je tudi duša pri vseh početjih v svoji deželi do smrti svoje, ki ga je še prehitro v njegovem gradu v Gradcu, 11. maja l. 1859. doletela.

In ker je bil ves čas štajerski deželi vdan, ker je njegove gore in doline tako dobro poznaval, kakor malo kdo, ker si je Štajerko in Slovenko, po rodu doma od sv. Lovrenca v Slov. goricah, za suprugo izbral, ker je najrajše na Štajerskem bival in deloval in kar le mogel za svoje Štajerce storil — zato ga oni tudi po njegovej smrti čislajo in prisrčno ljubijo in se bodo še vedno hvaležno spominjali svojega nadvojvode Jovana.
Ivan Lapajne.

Gospodarske stvari.

Kako in odkod konji tolikokrat oslepnejo.

M. Gotovo se je že marsikdo čudil tej prikazni, da ni domače živine, ki bi tolikokrat in tako rada oslepnila, kakor ravno najlepša med vso domačo živino — konj. Vzrokov pa, ki konjem očesne bolezni vzbujajo, je poglavito čvetero, o katerih hočemo tukaj bolj natanko govoriti. Prvi teh vzrokov so visoke gare ali lojtre nad jaslami za seno in mrvo konjsko. V vseh navadnih konjskih hlevih so te lojtre tako nad jaslami napravljene, da je žival primorana z provzdignjeno glavo in raztegnjenim vratom izmed lojternih klincev si mrvo pipati. Pri tem delu se pa le prerado prigodi, da konju kaka resa ali kaj drugega takega, ki ima nasprotne kavkeljike, v oko pade in v njem trdno obsedi. Vsa poplakovavna voda iz solznih slez ni v stanu rese iz očesa poplakniti. Ako se pogosto vname in slednjič popolno pogubi posebno, ker se živinčetu od nobene strani ne prizanaša, dostikrat ž njim še le prav sirovo ravna. Drugi vzrok je dosti ščipajoči sopuh po konjskih hlevih in pa slaba ali celo napačna svetloba v hlevih. Ostri amonjakovi plin, ki tudi človeško oko zgrabi in do solz očepne, mora tudi očesu konjevemu škodljiv biti. Če kdo ugovarja, da je konj slabe svetlobe v hlevu navajen, tako je to skoz in skoz kriva misel. Konj, če ravno dosti bolj naravnost naprej vidi, kakor ktera drugih domačih živali, vendar še daleč ni tako ravnega pogleda na ravnost naprej kakor človek, potrebuje tedaj druge razsvetlave v svojem hlevu. Ako se mu da svetloba od strani, obrnjeno mu je oko v stran po svitlobi in sicer samo vedno le jedno oko, drugo pa ostane v senci, v temi. Ta nejednako razdeljena svetloba pa slabi obe očesi. Ako se konj pa tako postavi, da je od svitlobe proč obrnjen vedno le v temo gleda, kar je v njegovi naturi zoperno in po nagli spremembi svitlobe, ko se konj iz hleva izpelje, škodljivo. Ako se konj pa

naravnost proti luči postavi, se mu blišči in očem tudi škoduje. Zato je tedaj najboljšje, da se konjski hlev tako napravi, da prihaja svitloba le bolj od zgoraj v njega. To se pa more zgoditi, če so okna visoko postavljena in živali z glavo proti njim obrnjene. Vedno pa mora biti hlev kolikor mogoče svitel, kakor o belem dnevu. Konj ni kaka ponočna žival ali pomračna in tudi ne potrebuje umetne temote kakor one živali, ktere se za mesarja pitajo. Žgeči sopuh v konjskih hlevih, o katerem morda marsikteri misli, da ga ni spraviti iz hlevov in da je neka bistvena njihova lastnost, se pa prav lahko odpravi po snažnosti in skrbni strežbi. Najdejo se mnogi konjski hlevi, v katerih o tem ščipajočem sopuhu ni sledu ne. Ni treba ravno razsmradivnih pomočkov kakor malca, šote, železnega vitriola itd. Snažnost sama to vse opraviti more. Seveda pa tudi pod ne sme tako položeno biti, da izločne tekočine v se posrkuje in tako prava kuhinja ščipajočega smradu postane.

Tretji vzrok so naočniki ali zaslonke na oči plašljivih konjev na konjski opravi. Oči konjeve stojé namreč, kakor je sploh znano, v ostrem kotu na nosno kost. Če tedaj ravno stojé, gledajo v stran in obsegajo veči obzorni krog kakor ga pa obsega človeško oko. Da bi se toraj v voz vpreženim živalim strah in prah naglo pokazavših se reči odvezel ali boljše rečeno, da bi se te reči konjevemu pogledu brž ko mogoče odtegnile, so izumile pametne butice človeške one konjske naočnike, štirioglate plošče, ki bi konjskemu očesu branile v stran gledati in ga silile samo naprej svoje poglede obračati. Zato pa konjsko oko celo ni vstvarjeno, nahaja se toraj vedno v nekem prisiljenem položaju. Kdor je te konjske naočnike izumil, je pri tem gotovo le človeško oko v mislih imel, za katero je postranska branivna plošča brez vse škode in kvara in tudi primerna na strani nahajajoče se stvari ob potu naglo iz obzorja mu vzeti. Drugače pa je to z konjskim očesom. Konjsko oko je po naočniku vedno prisiljeno očesno punčico z silo naprej obračati, zadnjo držečo mišico napenjati, sprednjo pa ohlapno puščati. Vrh tega si lahko mislimo, kolika je to muka in dražba cel ljubi dan tesno pred očmi desko privezано nositi. Če vse to premislimo in preudarimo, se ne bodemo čudili, ako se konju z časom oko skali, zboli in slednjič popolnoma oslepi. In vse to prav brez vse koristi. Kajti po skušniji naočniki konjski nimajo prav nobene koristi. Ravno nasprotno je resnično. Naočniki zlo, katero se hoče z njimi zaprečiti, ravno povečajo. Konj postane po njih še bolj strašljiv in splešljiv. To je popolnoma naravno in tudi ne more drugače biti. Kdor ne verjame, naj le poskusi in naočnike na konjski opravi proč pusti. Kmalost bo de prepričal, da so mu popolnoma brez vsega haska. Mnogo konjskih gospodarjev je to grdo, brezkoristno in mučno ošemljenje odpravilo in njihovi konji se pri tem prav dobro počutijo. Njim samim se pa tudi še ni kaj več nesreč pripetilo,

kakor poprej z našemljenimi konji. Vsakako se sme po vsi pravici reči, da so konjem naočniki prava konjska muka in ne bi bilo odveč, če bi celo gosposka skrbela, da bi se odpravili.

Četrty vzrok oslepljenja konjskega je pa le prepogostokrat bič hlapčev ali gospodarjev. Kolikokrat se primeri, da švigajoči bičev konec zadene nehoté oko konjevo in prebije v njem kako žilico in napravi tako vnetje, kterega nasledek je neredkokrat popolna slepota. To se lahko zgodi nehoté tudi takim konjskim hlapcem, ki sicer z konji navadno lepo ravnaajo in le od časa do časa konje rahlo švignejo, da jih spodbudijo in bolj žive obdržé! Koliko večkrat se pa to zgodi onim sirovežem, kteri oves z bičem pri konjih nadomestujejo in neusmiljeno ne le po hrbtu in bedrih, ampak po vratu in glavi udrihajo, le da ubogo živinico prav zaskeli. Da se pri takem poganjanju vpreženi živinici, ki se ne more nič braniti, to ali uno oko v pravem pomenu besede izbije, kdo bi se temu še čuditi hotel.

Poziv k udeležitvi pri celjski razstavi. Dne 5. 6. in 7. oktobra t. l. se bode v Celju napravila kmetijska okrožna (regionalna) razstava. Že petuajst let nismo imeli enake naprave na spodnem Štajerskem. Ta razstava se bode napravila samo v prid ljudstva po deželi, in da ne bode trud, kterega to početje vzroči, brez vspeha, je treba živahnega vdeleževanja in sicer s tem, da bode ljudstvo svoje pridelke izpostavilo in razstavo pridno obiskovali. Izpostavljanje konjev, goved, svinj i. t. d. ima poseben dobiček, ker se bodo obdarili posestniki najboljših konjev z 10 do 50 gold. v srebru, krav z 5 do 40 gld. v srebru, svinj z 1 do 2 zlat. to so darila pridnemu gospodarju za leta dolgi trud ter v spodbudo marljivega napredovanja v živinoreji. Pri izpostavi konjev dne 5. oktobra se bode razdelilo 280 gld. v srebru; dne 6. oktobra pri razstavi goveje živine in svinj pa 800 gld. v srebru in 15 zlatov. Razun tega so določene premije tudi za druge kmetijske reči. Zelo važno je tedaj, da se lepa živina za pleme sposobna izpostavi. K temu je treba, da se to do 15. septembra naznani.

V imenu odbora razstave predsednik

Berks.

Pomoč zoper gine. Skušena gospodinja nam poroča, da se je sledečim vraštvom že mnogim otrokom gine odpravila: Zagrej tri žlice laškega olja v ponvici; med tem vzemi belak od dveh jajc, pa ga prav dobro zmešaj ali stopi, potem ga deni v ponvo med olje. Ko je še ta zmes prav vroča, jo zmaži na gorki prt, pa s tem boleniku vrat dobro obveži. Ko se prva obeza ohladi, se naj druga na vrat dene.

Sejmovi. 14. sept. sv. Ana na Krempergu; 16. sept. sv. Vid. Brašlovce, Ruše; 21. sept. Lučane, sv. Peter pri Radgoni, Podsreda, Frauheim, Ormuž.

Dopisi.

Iz Kamce. (Žena v tonila). Zopet je Drava na Brestenici izvrгла mrtvo žensko truplo, katero so 27. aug. zdravniki in oblastnija iz Maribora na kamškem pokopališču razrezavali in pregledovali. Rajna bila je žena Aleša Kobalda p. d. Potrčnika, kmeta na Pernici v srenji Terl, še le 27 let stara. Prišel je mož rajne nesrečnice k g. župniku v Kamco 28. aug., in je sam sledeče pravil: „Moja žena ni bila kaj prida, z menoj nezadovoljna, je tudi rada pijančevala. Akoravno nama je hiša dvakrat pogorela, se vendar ni spametovala. Rada bi se me bila znebila in me je celó zastrupiti htela. Čudna so božja pota, kar je meni želela, to je njo zadelo. Želela mi je smrt, morala pa poprej vmreti, kakor jaz; 16. aug. je šla v Tribunje k teti po izposojene denarje. Preden se pelje črez Dravo, spije 1½ litra vina in tako napojena sedi v čolnihu, in ker jo je vino mikalo na vse kraje, telebi iz njega v Dravo in se vtopi.“ Po izjavi moža je tudi imela nekaj denarjev pri sebi, o teh pa v Kamci nismo ničesar slišali. Zopet očividni dokaz: kdor drugemu jamo koplje, sam v njo pade. Kako življenje, taka smrt!

Iz Lembaha nad Mariborom. (Ogenj) je bil na malo gospojnico v Lembahu na večer ob 6., ki so ga menda otroci zanetili, pogorelo je gospodarsko poslopje vdove H. Kaloh, in je bilo zavarovano. K sreči je bilo vreme tiho in mirno, sosedje in blagi gostje iz Maribora, gospodi in gopé, so naglo prihiteli in pomagali gasiti, da se sosedna poslopja niso vnela. Bodi tedaj blagim gasilcem in gasilkam v imenu pogorelke, sosedov in cele srenje presrčna zahvala izrečena in stotni „Bog plati!“

Iz Doliča. († Sebastijan Poznič). Naša fara je zgubila po prezgodajšnji smrti svojega duhovnega pastirja, blagega gospoda, ki so le pre-radi več za ljudi žrtvovali, kakor so zmogli. Podružnico sv. Mohora v Kozjaku so čisto vso pre-naredili, farnej cerkvi priskrbeli novih dobro vbranih zvonov, postavili novo župnijsko poslopje in farovž, v katerem so pa komaj leta dni stanovali. Pastir-rovali so pri nas 11 let. Zastarela bolezen, katero so seboj prinesli, jih je večkrat nadlegovala. Naposled jih v nedeljo 29. julija zjutra ob 5. uri zadene mrtvud tako hudo, da niso nič zastopnega spregovoriti mogli. To je trpelo cele 3 tedne, dokler jih ni smrt trpljenja rešila 19. aug. ob 5. uri zgodaj. Vkljub močnemu deževju zbralo se je 21. aug. 27 duhovnih tovaršev in velika množica ljudstva, ki so telo rajnega gospoda sprevaljali h pogrebu. Rajni so se narodili l. 1831 pri sv. Andreju nad Polzelo; bili so v mešnika posvečeni l. 1858., živeli še ne celih 48 let. Naj počivajo v miru, Bog jim povrni vse, kar so nas svoje farmane dobrega storili!

J. V.

Iz Hotinje vesi zunaj Maribora. Starodavna je navada, da ljudje ondi, kder se je kaka nesreča

prigodila, postavijo kak spominek, kapelo ali znamenje sv. križa. Tako je tudi Janez Lešnik svojemu bratu, ki je bil po nedolžnem ubit, postaviti hotel križ na mestu v Orehovi vesi, kder se je zločinstvo zgodilo. Ko je križ v soboto 31. avg. tje pripeljal, se mu ni dovolilo, da bi ga ondi postavil. Da se torej vsemu nadaljšnjemu prepiru in nemiru konec stori, je križ brž odpeljal v Hotinjoves in ga ondi na primernem mestu postavil. Na Angeljsko nedeljo so ga č. g. župnik M. Dolinar slovesno blagoslovili in navzočim pomen tega svetega znamenja razložili. Potem so pridne pevkinje zapele par lepih pesem o sv. križu na veliko veselje zbranim in celej vesi!

Iz Vozenice. (Dvojna nesreča). Dne 16. maja dan sv. Janeza Nepumocena vdarilo je v podfarno cerkvo sv. Janeza, stolp kmalo popolno razkrilo in velik del cerkvene strehe. Od ondot šla je strela v cerkvo, razmetala vse iz stranskega altolja, na dveh krajih zid močno poškodovala, in pred prednjim altoljem šla v zemljo. Hitro so se lotili pridni farmani svojo cerkvico si zopet popraviti, postavili na stolp strelovod; delo je dokončano; cerkvica stoji vsa lepo ponovljena na veselje občine št. Janžke, v zaupanju da nas Bog varje prihodnje nesreče. Dne 2. sept. zjutraj ob 1/2 9 začelo je zopet grometi in bliskati, in zopet je zadelo v naši nadžupniji moža, ki je ravno pod streho povrnivši se iz travnika začel koso klepati. Štirje možje stali so okolj njega in vsi so popadali. Drugi štirji so vendar prišli hitro k zavesti, le peti mož z koso v roki je bil popolnoma ubit, vse prizadevanje zdravnika bilo je zastonj. Strela je zanetila hlev, in vse poslopje je pogorelo do tal. Žalostno je bilo videti mrtvega pod milim nebom in jokajoče se ljudstvo brez strehe, ker je močno deževalo. Rajnemu pa želimo, ker ga je Bog poklical ob nenavadnem času, da bi bil milostljiv njegovej duši!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Dosedanje volitve so liberalce prestrašile, povsod na kmetih so na zgubi. Na Spod. Avstrijskem so zgubili 5 poslancev, na Moravskem 2, v Saleburškem in Gornjem Avstrijskem pa — vse; nek liberalni okrajni glavlar je dobil samo 5 glase: Mariborčani pa vendar namislijo pobrati Seidla, če ga kmetje zvržejo; če se to zgodi, je znamenje, da še mestjani vedno radi plešejo, kakor jim peščica mož 16 let že piska; nič ne pomislijo, kako jim je ravno ta peščica čez 300.000 fl. dolga naložila, Brandstetterja za državnega, in lutrovca in prusaka Reuterja za deželnega poslanca navesila! Ptujčani so pa raztepeni: eni hočejo dr. Kozjeka, drugi dr. Kaisersfelda, tretji dr. Breznika, četerti ormuškega g. Kada-ta. — Svitli cesar so bili v nedeljo 8. sept. v Gradcu pri razkritju spomenika nadvojvode Jovana. Rekli

so, da so radi prišli Štajerske obiskovat, ker so štajerski regimenti tako hitro hiteli pod orožje in se tako slavno bijejo za čast in korist Avstrije. — Parobrodno društvo na Dunaju je denarničar opeharil za 200.000 fl. kateri denar je kot dobroživec zapravil; bil je pravi liberalcec od glave do pet, sedaj pa v luknji čepi kot goljuf. Novine poročajo, da je ogerski grof Senny, ki utegne minister postati, če padeta ministra Andrassy-Tisza, bil pri Bismarku in se ž njim pogovarjal o političnih zadevah tako, da je bil baje pruskonomški minister zadovoljen! Čudna zadovoljnost, ki se nekojim politikarjem potrebna zdi, da zamore kdo v Avstriji na ministerski stol! — Prav žalostno pa je to, kar slišimo o volitvah koroških Slovencev v Velikovecu! Slovenska kandidata g. Einspieler in Morak sta morala propasti, prvi je dobil samo 39 in drugi 34 glasov, ker je 12 sicer dobrih volilcev doma ostalo in se mešnik in benediktin o. Beda Šrol, administrator š. Paulski v Doberlivesi, svoj glas dal liberalcem! Tako je liberalcec in nemčur Horner v Grebenji dobil 44 in Ullman v Prevali 42 glasov! — Hrvati so iz Zagreba poslali k svitlemu cesarju prositi, naj dajo hitro potegniti le 10 ur dolgo železnico po polji od Siseka do Novega, kder je potem železnica do Banjeluke že zgotovljena, da bi naši vojaki v Bosni laglje od nas dobivali, česar jim je treba. Prosili pa so, naj bi se do zime kratki kos od Siska naprej dodelal; kajti potem bo neizmerno težko vsako dovažanje in včasih celo nemogoče. Svitli cesar niso mogli popolnem in brž toliko opravičene prošnje uslišati, ker ogerski, prav za prav magjarski, ministri ne trpijo, da bi naša južna železnica od Siseka naprej globoko v Turčijo blago in ljudi vozila, predu bi Magjari ne postavili ogerske železnice od Oseka do Broda! To je zopet eden nesrečnih nasledkov dualizma, ki je Avstrijo razklal, razdvojil in z dvojnim in trojnim ministerstvom onesrečil tako, da drugo drugemu kljubuje! Res, pravi čudež bi bil, ko bi se po tej poti mogla velika Avstrija srečno vladati!

Vnanje države. Ruski vojaki so zaseli Batum in tako dobili v oblast mesto in pristanišče za ladije, po katerem so že dolgo hrepneli. Čudno je pa to da je ruska vlada zopet razpisala in po ugodnih pogojih res dobila 260 milijonov rubljev na posodo. Mnogi mislijo, da to pomeni zopet vojsko! — Jud Nobiling, ki je nemškega cesarja pa tudi sebe hudo ranil, je v ječi umrl; pljuče so se mu vnele; sedaj ga Prusom ne bo treba vesiti. — Italijanski konzul pl. Perrod je bil od Turkov zaklan v Bosni, sedaj pa Italijani obdolužejo naše avstrijske vojake, kakor da bi bili ti ovo zločinstvo storili; resnica pa le je, da so Turki videli zlato pri Lahu in ga ubili. Gora Vezuv se je začela zopet ogenj bljuvati. — Velika nesreča se je zgodila na Angleškem, 2 ladiji ste vkup trčile, ena je takoj vtonila, od 800 ljudi bilo je komaj 100 smrti rešenih. Francozi se potegujejo

za Grke in so jim obljubili pomoči z vojnimi la-dijami. V Severni Ameriki razsaja rumena ali žolta vročina čedalje bolj, ljudje umirajo na kope, zdravi pa bežijo od bolnih; nevolja je velika. — Turški sultan dobiva sedaj svoje pri Plevni in drugod od Rusov vjete vojake nazaj in jih marljivo odpošilja proti Bosni ter jim je ukazal na Kosovem polji utrditi velik tabor. Mohamedanski Arnauti so pa tako razkačeni, da so Mehemed-pašo (poturčenega nemca), ki jih je prišel, vsaj na videž, mirit, umorili z 20 tovarši, hišo pa, v kateri je bil skrit, z petrolejem polili in užgali. Sedaj se ženejo divji Arnauti že proti Sjenici blizu bozenske meje. Črnogorci se bližajo Podgorici in Spužu z 18 kanoni in hočejo mesti po sili vzeti, če Turki iz dobra ne pustijo.

Bosna in Hercegovina. Upor turških divjakov v Bosni je res strahovit in turška zvičajnost je naše nemško-magjarske politikarje zapeljala v zadrege, iz katerih še ne vemo, ali nas bo pred zimo rešila junaška hrabrost naših vojakov. Veliko krvi se je zopet prelilo od zadnjega četrtka. Začnemo z bitkami pred Dobojem. Tukaj je 20. divizija pod generalom Szaparijem komaj že odbijala turške napade 15. 16. 22. 23. 24. aug. Le ker je hitro se z šancami obdala in na visok hrib (Nova Plevna) med Dobojem in Staničem spravila 1 baterijo težkih kanonov, zamogla je ondi pričakati 4. divizijo, ki njej je 2. 3. in 4. sept. došla v pomoč. Še isti den so naši zgrabili Turka, ki je stal na višinah za Lipacem; kakih 1000 Turkov pa, ki so bili v dolini, je nekoliko kompanij 29. reg. hitro potisnilo črez vodo Spreco; ali večjo težavo so naši imeli z Turkom na višinah, od koder je z puškami in kanoni močno streljal; proti 6. uri sta jih 2 bataljona komaj iz njih zapodila; naših je palo 130 mož. Vstašev je bilo najmenjše 5000. V noči od 4. do 5. sept. so Turki začeli naglo po stezi čez Ozrien-planino proti Maglaju marširati, da bi zvezo med Sarajevim in Brodom prerezali. General Szapari je moral to zabraniti po vsaki ceni. Zato se vname drugi den strašen boj, ki je v trdi temi ob 8. zvečer končal z popolno ali hudo krvavo zmago naših. Turki so namreč imeli na planini z šancami obdan tabor, stezo tje so si naši morali z bajonetom odpreti med strašno točo turških krogelj; konec klanju sta storila 54. reg. in 8. reg. ko sta v tabor z bajoneti vdrla in Turke zapodila v pobeg. Turkov je mnogo bilo ubitih, a tudi naši regimenti so veliko trpeli, samo 8. reg. je zgubil 400 mož, med jimi 11 oficirjev. Drugi den 6. sept. so naši še le prav videli, kako strašno so se bili z divjim Turkom. V eni šanci je ležalo 16 naših mrtvih zraven 20 Turkov, dalje proč je ležalo 25 nagih trupel brez glav, našli so tudi več kupov glav, po 6—20 skup vsaka brez všes in nosa. Turki so se bojevali kakor divje zverine; ranjenim so glave odrezali, jih na bajonete natikali in v naše poganjali; tako so storili stotniku Ožegoviču, katerega so ranjenega vlovili. Zemlja je bila nast-

ljana z polomljenim orožjem in v taborju so naši zaplenili 50.000 patron. V noči od 5.—6. sept. so Turki zbežali v Gračanico, kder jih je zopet kakih 7000 skup. Naših ranjencev pa vozijo v nepretrgani vrsti nad Derwent v Brod! — Iz Sarajeva bil je 5. sept. izposlan general Tegethof, ki je po svoji skušeni spretnosti upornike med hudim deževjem pregnal iz Romanje planine in z 31. bataljonom lovcev zasel Glasinac brez znatnih zgb. Pijonirji popravljajo stezo v Višegrad, kder se zbira 18.000 Turkov; Sarajevo pa bo kmalu zavarovano z 9 šancami; turški mestjani so nemirni, delajo zarote in skoro vsaki den je treba nekoliko takih rogo-viležev postreliti ali obesiti. Vešenja se Turk najbolj boji, ker misli, da mu taka smrt zabrani vstop v Mohamedov paradiz. — General Pistori je mesto Tešanj vzel, general Samec pa orožje Turkom pobral v Kozaracu, Predoru in Majdanu. Pred Ključem je 7. sept. prišlo do hude bitke, vzeli smo 2 šanci in mesto, grad in 2 šanci ste ostali sovražniku; naši bili so preveč utrujeni, palo jih pa tudi mnogo, namreč 150 mrtvih in ranjenih. Tretji den so naši Turka zopet prijeli, vdrli v šanci in v grad, in vse posekali, tudi ženske, ker so krop na naše vlivale. Veliko nesrečo pa je imel general Cah, ki je iz Dalmacije nad Zavalje mahnil pred Bihač, veliko in močno turško mesto. Pred 180 leti ga je cesarski general Auersperg cel mesec napadal z 13000 mož in 32 kanoni. Sedaj pa je general Cah imel seboj samo 1 brigado. Ko se je približal, ga je obsula tolika toča krogelj iz pušek in kanonov, da je moral nazaj v Zavalje; 400 ranjenih so kmalu drugi den obvezali, palo je pa kakih 700 mož. Iz Livna so Turki hotli v Dalmacijo vdreti, so pa bili od generala Czikoša tepeni. V Hercegovini so naši zasedli Trebinje po mali praski na Trebinšnici. Sedaj je treba iz Gačke še potrebiti Turka in ga razorožiti, potem je vsa Hercegovina naša. Veliko k tem uspehom je pripomagalo katoliško prebivalstvo in župnik Musič! Vsakako pa je treba hitro delati, jesen je, zima se bliža, steze so slabe in vozači sedaj tako nezanesljivi, da je enkrat od 500 iz Broda v Sarajevo prišlo samo 150 vozov in drugič od 80 samo 5. Vozači gledajo, da se kaj pokvari pri vozu, sprežejo in vse pustijo! Kaj in kako bo še le po zimi!

Za poduk in kratek čas.

Kako so naši dobili Sarajevo, glavno mesto Bosne!

Bilo je 18. aug. proti večeru, ko so naši junaki prišli na Sarajevsko polje in prvič pred seboj kake 4 ure proti izhodu zagledali glavno mesto Bosne, bogato in lepo Sarajevo. Večerno solnce ga je prijazno obsevalo. Zlati polumesenci so čarobno lesketali nad številnimi mošejami (mohamedanskimi cerkvami). Mesto je podobno velikemu vrtu, razprostirajočemu se med visokimi, deloma

golimi, deloma z gozdom obrašenimi hribi, v prijazni dolini, po čije sredini teče zelena Miljačka. Skoro vsaka hiša je v gosto drevje skrita. Naši vojaki so se močno čudili lepej legi in velikosti mesta, ki šteje okoli 50.000 ljudi. Steza drži od Stuba, kder so naše prednje straže stale zvečer 18. aug., kraj Miljačke naravnost proti izhodu do vasi Bufalič in potem do zapadnega predmestja, kder je utvrđen gradič in velika bolenišnica. Zadi za mestom je drugi in večji grad, kder so Turki imeli več kanonov priredjenih. Vse mesto obdaja staro obzidje, ki se pogosto vije ob robih precej visokih skal. Na levi strani od Bufaliča je gozdafi Hum, dalje že ob levi strani mesta Pasar-brdo z pritličastim hrastovjem obraščeno, in celo zadi na levi strani gornjega grada: Mirkovina planina. Jednako gorat je svet tudi na južni strani, tukaj poriva Zaharina planina skalnih gričev celo blizu do mesta; najbližnji grič je Debelo brdo, kder so Turki imeli lesen stolp ali karaulo z kanoni na najvišjem vrhu, niže proti mestu pa več šane, tudi z kanoni preskrbljenih. General Filipovič je zanesljivo poizvedel, da so Turki na silen boj v Sarajevu pripravljeni in da bodo mesto na vso moč branili. Zato je že na predvečer vojake razvrstil tako, da je vsak oddelek vedel, kder in kedaj ima drugo jutro prodirati. Oficirji so ga dobro razumeli, vojaki zvesto vbogali in zato je 19. avg. vse tako spretno in dobro šlo, kakor bi bič spletal. Slavn den, ki je čez 200 let Serajevo zopet podvrge Avstriji, bil je pondeljek 19. avg. Sarajevsko polje pa tudi dolino, v kateri je mesto, prakilvala je gosta megla, kakor oblačno morje, iz katerega so le hribi in planinske glave v čisti jutranji zrak molele. To so naši porabili in se mestu približali od 3 strani tako, da sovražniki še tega prav zaslutili niso. Prvi je vstal general Tegethof in z 3 brigadami začel ob 2. uri zgodaj plezati na hribe in planine na levi ali severni strani mesta, general Müller je zasel Hum blizu do Bufaliča, oberst Polc od njega na levo Pasar-brdo, najdalje za mesto je pa mahnil oberst Lemaič tako, da se je gornjemu gradu z kanoni postavil ravno nasproti. Ob 5. uri zgodaj zdigne se tudi general Kaiffel. Imel je pod seboj 7. reg. Marojčič, naš 47. reg. Hartung, 31. bataljon lovcev in 8 kanonov. Pri Stubu je iz velike ceste naglo vkrenil na desno v planine, da bi Turke na Debelem brdu zalezal in jih iz višine v mesto potisnil in potem sam v mesto streljal in v grad od južne strani, kakor oberst Lemaič, ki je unkraj doline bil, od severne strani. Za Kaiffelom odrine kmalu tudi oberst Vilec, ki je imel 3 bataljone 46. reg. Sachsen-Meiningen in 2 bateriji, eno lehkib, eno pa težkih kanonov. Prodiral je med Miljačko in med brigado generala Kaiffela. Na stezi pa je ostala rezerva, namreč 2 bataljona reg. Belgier in 2 bateriji težkih kanonov. Konjenikov ni bilo mogoče porabiti; ti so ostali zadi na Sarajevském polji blizu hriba na Nobilini glavi, kder je general Filipovič z gene-

ralnim štabom stal in vse krvavo delo vodil. Okoli 1/2 6. ure so brigade Tegethofove trčile na sovražnika, ki se je za skalovjem pred severnim obzidjem mesta ugnezdil in v naše začel prav točo krogelj sipati. Poveljniki so se kmalu prepričali, da se ima tukaj Uhacijevim kanonom prepustiti prva beseda. In res, naši kanonirji so pod vodstvom obersta Franka ta den pokazali, da so najspretniši vojaki in vredni, da imajo tako izvrstno orožje, kakoršno so novi naši Uhacijevi kanoni. Med tem, ko so pešaki sovražnika motili in držali nazaj, da ni mogel prodirati, je oberst Frank kanonov nastavlil na Humu in Pasar-brdu, eno težko baterijo pa celo blizu pred mestom na strani od Bufaliča. Ko je bilo vse pripravljeno, začeli so naši kanoni strašno grometi od zapadne in severne strani. Turški pešaki so skalovje pred mestom zapuščali, se pomikali v mesto in tudi tu iz obzidja bežali. Okoli 10. ure ni bilo nobenega Turka več videti na zidu, jihovi kanoni so bili razbiti ali prevrženi in naposled je začelo mesto na 3 krajih goret. Jednaka se je Turkom godila na južni in zapadni strani. Tukaj sta obersta Kaiffel in Vilec tudi do 10. ure Turke iz Debelega brda in iz doline pod brdom potisnila v mesto. Karaulo je nadlajtnant Riegele z kanoni užgal, iz šane pa Turke z nekoliko strelj pobrisal. Lepo je bilo videti, kako je Vilec na 3600 korakov in naposled na 4000 korakov daleč znožje in zapadno stran Debelega brda pred 31. bataljonom lovcev in 47. reg. Hartung skalovje Turkov trebil. Naše kroglice, iz šrapnel strelov škropljene, so vsakega Turka našle, če je Bog vedi kako dobro skrit za skalo čepel. Naši Hrvati 31. bataljona lovcev in Slovenci 47. reg. Hartung so torej brez posebnih zgub plezali in drapali na Debelo brdo, od koder so potem Turke tiščali v mesto. Kmalu so tudi na teh južnih višinah kanoni nasajeni, ki so Turka brž iz obzidja natirali. Tako je bil sovražnik povsod v mesto vgnan, jegovi kanoni so omolknili, streljanje iz pušek je znatno vtihtnilo, branitelji obeh gradov so pa bili skoro vsi od kanonov postreljeni. Sedaj omolknejo tudi naši kanoni, pokanje pušek preneha, bajoneti zarožljajo in od 3 strani vderejo naši regimenti v mesto. Tukaj je vse orožano, vse se brani, vsaki vrt, vsaka hiša je trdnjava, od vseh strani letijo krogelje v naše vojake. Ti se razljutijo, vlomijo v hiše in strašno klanje se začne. Vse kar orožje nosi, se srdito brani pa mora tudi brez usmiljenja umreti. Vrti, ulice, dvori, hiše, vse je polno krvi in mrtvih mož, starcev, fantov pa tudi žensk in deklic. Ne da se popisati, kako srdito se je vse branilo. Pred neko hišo je palo 7 naših vojakov, tovarši vderejo v hram in vse pokoljejo, hišo pa užgejo. Kmalu je 48. hiš v ognju in ker je bilo povsod polno smodnika in patronov, je tudi zaporedom strahovito pokalo. Pol tretjo uro je trpelo strašno klanje po nesrečnem mestu. Okoli 1. ure popoldne pride general Filipovič, se pa vstavi pri bolenišnici pred

mestom, ker še so tu pa tam le streljali v naše iz zakotnih in skritih prostorov. Še le ko 2 bataljona Belgier mesto od kraja do konca preiščeta in vse orožje pobereta, bilo je mogoče generalu Filipoviču obhajati slovesni vhod v dobljeno mesto. Med tem so pijonirji tudi ogenj vgasnili. Okoli 5. ure zaplapolá cesarska zastava na gradu, iz Huma zadoni v pozdrav 101 strel iz kanonov, v katoliški in pravoslani cerkvi začnejo zvoniti in sedaj jezdi v mesto general Filipovič med nebo pretresajočim živio-klicanjem obdan od sijajnega štaba, od vriskajočih vojakov in vesele krščanske množice. General se je podal v poslopje, kder je prej stanoval namestnik turškega sultana. Večina turške gnjusobe je pobegnila iz mesta ali pa je bila ubita.

Smešničar 37. „Kaj mislite sosed, kaj neki je prišlo iz tega boba, ki sem ga tukaj na vrtu posadil?“ reče sosed sosedu. — Nu, kaj druga kakor zopet bob!“ — „Ne bo dal,“ reče uni, ampak prišle so vaše svinje in so mi ga izrovale. Vrtec šte. 9.

Razne stvari.

(Slovinci zmagali smo) v volilnem okraju maribor- sv. lenart- slov. bistriskem. Od 189 glasov dobila sta narodna kandidata gosp. Janez Fluher kmet 110, gosp. notar dr. Radaj 104. Liberalca g. Seeder, okrajni glavar in g. Seidl sta propala z 92 in 72 glasi. Živili volilci!

(Zmagali smo Slovenci v Ptujju) G. Herman je dobil 100, okrajni glavar samo 16 glasov,

(Zmaga slovenska v Celju) dr. Dominkuš ima 183 glasov, g. profesor Žolgar 148. Posegg je vlovil 77 in Berks 27 glasov.

(Enoglasno izvoljen v Brežicah) bil z 91 glasovi slovenski kandidat g. Šnideršič!

(V Ljutomeru je zmagal) slovenski kandidat g. Kukovec z 60 glasi. Hempel je dobil le 16.

(Občni zbor) v zadevi Slomšekovega spomenika je sklican na pondeljek 23. sept. ob 5. uri popoldne v čitalnici. Odborniki želijo račun položiti in se potem razdružiti. Vabilo velja vsem ravno tako, kakor za občni zbor 11. junuarja 1876 in 24. junija 1878. ki pa je od mariborskega župana bil zabranjen! Sedaj tega ne bo več storil.

(Vtopil) se je 5. sept. 16letni France Paluc viničarski sin iz Ivajničovega vrha, ko se je v Šavnici kopal.

(„Domovinoslovje za ljudske šole“.) Založnik te slovenske knjižice nam piše: Domovinoslovje za ljudske šole je namenjeno učencem, učiteljem, šolarskim knjižnicam in ukaželjnim ljudem, koji se hočejo v zemljepisu in zgodovini izuriti. Knjižica se dobiva pri knjigarjih: v Ljutomeru, Mariboru, Gorici, Celji, Ljubljani in drugod 1. iztis velja

12 kr. Kdor jih več vzame, dobi jih za znižano ceno.

(Iz Tinj nad Slov. Bistrico) se nam piše: V četrtek 5. sept. se je drevo podrlo na drvarja Jožefa Janžeta in ga k priči ubilo. Bil je še le 31 let star vojak deželni brambovec oženjen in oče 6. drobnih, nepreskrbljenih otrok. Bog reši nas nagle in neprevidene smrti!

(Fantje ubili) so v Negovi mladega Franca Bratuša.

(Turkov) so v nedeljo skoz Maribor v Olumec peljali 592.

(Premiiranje konj) za ljutomerski okraj bo v soboto 14. sept.

(Judi) hočejo kupiti g. Ogrizekovo gostilnico v Slatini.

(V dijaško semenišče) sprejetih je letos 41 fantov.

(G. Fauland) vinski agent prične svojo poslovanje v pisarni vinorejske šole v Mariboru 16. sept. Službenske ure so vsak delavnik od 11—12. ure. Kdor hoče vino prodati ali kupiti, ta se naj ondi glasi!

(Ptujška čitalnica) je za ranjene vojake nabrala 70 fl.

Vsim čestitim volilcem, ki su nama danes svoje glasove dali, se srčno zahvaljujeva z obljubo, da bodeva svoje mesto kod poslanca vestno izpolnila.

Dr. Radaj in Fluher,

izvoljena poslanca v deželni zbor štajerski.

Listič opravištva. Od 1. septembra do novega leta velja list 1 fl. kdor je samo 80 kr. poslal, dobi ga samo do 1. decembra. — G. J. D. v P. nismo nič dobili. Gosp. Vodonič Gregor: od vas smo dobili 3. aprila 1 fl. potlej pa nič več. — Nekteri naročniki so vprašali, kaj da je vzrok, da se jim list več ne pošilja. Skoro pri vseh je vzrok ta, ker jim je naročnina potekla.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = $1^{63}/_{100}$ vag. — 100 kilo = 1 cent in $78 \frac{1}{2}$ funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursišca		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	7	80	4	90	4	70	3	—	6	—	6	—	6	10
Ptuj	6	20	4	80	3	60	2	40	6	—	5	20	6	50
Varaždin . . .	6	40	3	60	3	30	1	80	6	—	6	—	6	60
Dunaj } Pešt } 100 Klg.	9	65	7	40	7	80	6	60	7	25	6	85	—	20
	8	95	6	5	5	50	5	60	6	60	6	37	—	—

Loterijske številke:

V Trstu 7. septembra 1878: 51, 85, 72, 62, 74.
V Lincu " " " 36, 5, 64, 62, 58.
Prihodnje srečkanje: 21. septembra 1878.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 61.60 — Srebrna renta 63.30 — Zlata 72.20 — Akcije narodne banke 814 — Kreditne akcije 242 — 20 Napoleon 9.29 — Ces. kr. cekini 5.47 — Srebro 100.05.

Nadučiteljsko mesto

na čveterorazredni šoli v Ljutomeru s plačo od 700 fl. opravilno doklado od 100 fl. in odškodnino za stanovanje od 175 fl. se razpisuje.

Prosilci učilne sposobnosti v nemškem in slovenskem jeziku naj uložijo svoje prošnje po pravnem potu do 2. oktobra t. l.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru,
dne 4. septembra 1878.

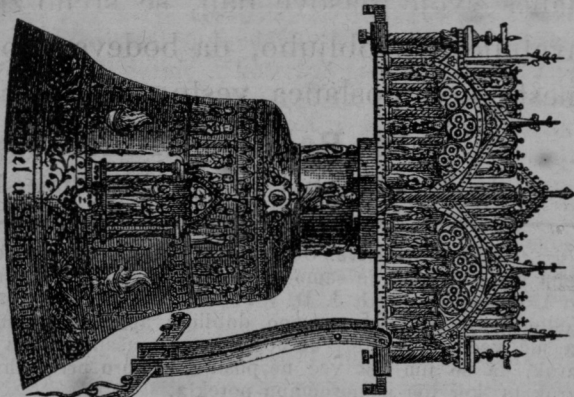
1—3

Predsednik: **Premenstein.**

<p>LIVARNA, Badgasse Nr. 9 blizu sl. cerkve.</p>	 <p>C. kr. izk. pr.</p>	<p>Številnih priznajil za zlate zvonove je priredjenih za ogled.</p>
---	--	--

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v MARIBORU

zliva posebno izvrstne zvonove iz najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi **pregibnimi kronami** (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvonil in v zvoniku nič ne trese.

Ilustrirane obrazce dopošljemo, kdor jih želi, brezplačno po pošti!

Fanta

ki je nemškega in slovenskega jezika zmožen in dobro izšolan, sprejme kot učenca ali praktikanta v kupčijo z galanterijnim (lepotninskim) blagom

Rembert Martinc
v Mariboru.

2—3

Lep prostoren in gospodski hram

kder so 40 let vračniki stanovali, se proda pri sv. Marjeti na Pesnici, 1 uro od Maribora ob okrajni cesti v št. Lenart celo blizu farne cerkve iz proste roke z lepim vrtom in, če se želi, tudi z njivami vred. Hram je zidan in z gospodarskim poslopjem v prav dobrem stanju ter je priličen za vsaktero podvzetje. Več pové lastnik

1—3 **Dr. Kornfeld.**

Sirovi loj

kupujejo vsaki čas po najvišji ceni

Karl Pamperl-ova sina,

Topilnica za loj, svečarija in mlarnica, zaloga vžigalnih, svetilnih in maščobnih tvarin

v **CELOVCI** na Koroškem.

V Celju so sadna drevesa na prodaj.

Podružnica kmetijske družbe v Celju je svoj sadni vrt leta 1876/77 opustila. Pri tej priložnosti sem tam kupil nad tisoč mladih požlahtnenih drevesc različnega sadja, ter v moj vrt presadil.

Ker so zdaj ta drevesca tako lepo porastla, da so za stalno presaditi nar primernejša, si dozuljujem p. n. občinstvo na prodajo teh upozoriti.

Pri tej priložnosti priporočam zalogo svojega specerijskega blaga, poljskih i vrtnih semenj, vevarskih različnih del, vin v bout. iz kletij kneza Windischgrätza, kakor tudi premoga in apna na debelo in drobno, po nar nižji ceni.

Z pošteno postrežbo bodem dozdajno dvajsetletno zaupanje vedno hvaležno opravičil.

Z sem spoštovanjem

V Celju, 25. julija 1878.

2—4

F. Kapus.